

POZDRAV U IME MATICE HRVATSKE

Poštovani akademici i akademkinje, jezikoslovci i jezikoslovke, gosti i prijatelji hrvatskoga jezika, pripala mi je iznimna čast pozdraviti vas u ime najstarije hrvatske kulturne ustanove Matice hrvatske. Matica hrvatska pokrenula je inicijativu za donošenje Zakona o hrvatskome jeziku, osnovala radnu skupinu i izradila nacrt Zakona. Ministarstvo znanosti i Ministarstvo kulture Zakon su doradili i uputili ga na javno savjetovanje, pa je nakon dva čitanja u Saboru izglasan 26. siječnja 2024. To je najveće postignuće Matice hrvatske u njezinoj skrbi za hrvatski jezik od doba Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika.

Ono što je Deklaracija bila 1967. u tadašnjoj Jugoslaviji pred opasnošću stvaranja državnoga jezika na vukovskim tradicijama, to je Zakon o hrvatskome jeziku iz 2024.: okvir za njegovanje i čuvanje jezika kao temelja nacionalnoga identiteta u doba globalizacije, novoga univerzalnog jezika engleskoga i digitalizacije svih kulturnih područja.

Pročitala sam sažetke vaših izlaganja i iskreno sam zadivljena širinom tema i problema kojima ćete se baviti na ovome skupu. Vjerujem da je ovaj skup početak novoga zamaha hrvatske lingvistike i kroatistike te da će takvi skupovi u budućnosti biti poticaj Vijeću za hrvatski jezik da argumentirano odgovara na sve izazove koji stoje pred hrvatskim jezikom.

S posebnom radošću pozdravljam zajedničko polazište svih priloga o hrvatskome jeziku kao krovnome terminu koji obuhvaća standardni jezik u javnoj uporabi, ali istodobno i temeljnu tronarječnost hrvatskoga jezika *ča-kaj-što* kao i sve funkcionalne stilove.

Jedna od temeljnih briga Vijeća za hrvatski jezik svakako će biti i njegova javna uporaba. Kada je Antun Gustav Matoš početkom prošloga stoljeća nakon duljega izbivanja iz Hrvatske krišom došao u Zagreb, na kolodvoru je bio oduševljen novim secesionističkim građevinama. Tamo gdje je, kako kaže, u njegovu djetinjstvu rastao kupus i gdje se igrao špekulama, niknule su palače kao u Nici. No kada je došao do središta grada, bio je razočaran, pa kaže: »Pođite Ilicom od Jelačićeva trga do Mesničke ulice: sramota, bruka, same strane firme i tuđa, tuđinska imena!«

Tada su u Ilici bili njemački i mađarski natpisi. Danas je Ilica preplavljena engleskim natpisima. U svakoj zemlji, koja drži do sebe, najprije

stoje natpisi na domaćemu prirodnom jeziku, a zatim prijevod na globalni engleski.

Nemam ništa protiv toga da na trgovinama u Ilici ovih dana piše BLACK FRIDAY i SALE, ali bih voljela vidjeti da ispred toga piše CRNI PETAK i RASPRODAJA. Jer ako ne budemo imali vlastite riječi ispred engleskih u svim javnim natpisima, na svim jelovnicima, u svim kazalištima, u svim turističkim mjestima, rasprodat ćemo ne samo svoju zemlju nego i svoju dušu. Bio bi to stvarni, a ne samo simbolični CRNI PETAK.

Jezik nije *flatus vocis*, nego kulturni supstrat *cum fundamento in re*. Znao je to naš prvi moderni Europljanin Matoš. U posljednjim stihovima njegove pjesme *Gospa Marija* upravo je jezik određen kao temelj nacionalnoga identiteta: njegova duša, a ne samo simbol i znamen. Citiram:

Samo tebe volim, draga nacija,
Samo tebi služim, o j Kroatijo,
Što si duša, jezik, majka, a ne znamen,
Za te živim, samo za te, amen!

Želim vam svestranu i plodnu raspravu.

Akademkinja Dubravka Oraić Tolić,
potpredsjednica Matice hrvatske